

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล ข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาปัญหาการบริหารงานวิชาการระดับปฐมวัยของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 3 และนำเสนอรูปแบบการบริหารงานวิชาการระดับปฐมวัยของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 3

การดำเนินการวิจัยประกอบด้วย 2 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาปัญหาการบริหารงานวิชาการระดับปฐมวัยของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 3 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนระดับปฐมวัย ปีการศึกษา 2550 ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 103 คน และครูผู้สอนระดับปฐมวัย จำนวน 103 คน รวมจำนวน 206 คน ตามตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan) ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่น 0.93 แบ่งเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ จำนวน 7 ข้อ ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 3 ซึ่งมีเนื้อหา 5 ด้าน จำนวน 45 ข้อ คือด้านหลักสูตรและการบริหารหลักสูตร จำนวน 13 ข้อ ด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ จำนวน 8 ข้อ ด้านสื่อการเรียนการสอน จำนวน 8 ข้อ ด้านการวัดและประเมินพัฒนาการ จำนวน 9 ข้อ ด้านการนิเทศภายใน จำนวน 7 ข้อ ลักษณะเป็นแบบสอบถาม แบบประมาณค่า 5 ระดับ จากนั้นนำข้อมูลที่ได้ทั้ง 2 ส่วน มาวิเคราะห์ด้วยสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละ % ค่าเฉลี่ย \bar{X} และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D. ขั้นตอนที่ 2 การสร้างรูปแบบการบริหารงานวิชาการระดับปฐมวัยของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 3 โดยการจัดประชุมสนทนากลุ่ม ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 9 คน และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา

สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลสามารถสรุปผลการวิจัย ได้ดังนี้

1. โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 3 มีปัญหาการบริหารงานวิชาการระดับปฐมวัย โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน สรุปได้ดังนี้

1.1 ด้านหลักสูตรและการบริหารหลักสูตร พบว่า โดยภาพรวมมีปัญหาในระดับปานกลาง โดยมีปัญหาสูงสุดในเรื่อง การประชาสัมพันธ์หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยแก่บุคคลที่เกี่ยวข้องยังไม่สามารถดำเนินการได้อย่างทั่วถึง รองลงมาคือ ยังไม่มีการสรุปและรายงานผลการใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย และการสนับสนุน ช่วยเหลือและนิเทศติดตามการบริหารหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนยังขาดความต่อเนื่อง

1.2 ด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ พบว่า โดยภาพรวมมีปัญหาในระดับปานกลาง โดยมีปัญหาสูงสุดในเรื่อง ไม่สามารถจัดครูปฐมวัยที่มีวุฒิตรงสาขาเข้าสอนได้ รองลงมาคือ ครูปฐมวัยขาดการทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้และปรับปรุงการจัดประสบการณ์ และสื่อและเอกสารประกอบการจัดประสบการณ์มีไม่เพียงพอกับความต้องการของครูปฐมวัย

1.3 ด้านสื่อการเรียนการสอน พบว่า โดยภาพรวมมีปัญหาในระดับปานกลาง โดยมีปัญหาสูงสุดในเรื่อง การพัฒนานวัตกรรมใหม่ ๆ ของครูปฐมวัยในการจัดประสบการณ์ยังทำได้น้อย รองลงมาคือ ยังไม่มีการประเมินผลการใช้สื่อการเรียนการสอน และยังไม่มีการวางแผนจัดหาสื่อการเรียนการสอนที่มีคุณภาพและทันสมัย

1.4 ด้านการวัดและประเมินพัฒนาการ พบว่า โดยภาพรวมมีปัญหาในระดับปานกลาง โดยมีปัญหาสูงสุดในเรื่อง เครื่องมือและวิธีการในการวัดและประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัยยังไม่หลากหลาย รองลงมาคือเครื่องมือที่จำเป็นในการวัดและประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัยยังมีไม่เพียงพอ และการจัดการฝึกอบรมด้านการวัดและประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัยยังทำได้น้อย

1.5 ด้านการนิเทศภายใน พบว่า โดยภาพรวม มีปัญหาในระดับปานกลาง โดยมีปัญหาสูงสุดในเรื่อง การนิเทศภายในโรงเรียนดำเนินการด้วยวิธีการที่ไม่หลากหลาย รองลงมาคือ กิจกรรมและสื่อ เครื่องมือที่ใช้ในการนิเทศภายในยังมีไม่เพียงพอ และการวางแผนและระยะเวลาในการนิเทศภายในยังทำได้น้อย และขาดการนำผลการนิเทศภายในมาใช้ปรับปรุงการจัดประสบการณ์

2. การนำเสนอรูปแบบการบริหารงานวิชาการระดับปฐมวัยของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 3 คือ รูปแบบที่ประกอบด้วย 5 รูปแบบย่อย ดังนี้

2.1 รูปแบบการบริหารงานวิชาการระดับปฐมวัย ด้านหลักสูตรและการบริหารหลักสูตร ดำเนินการ ดังนี้

1. ดำเนินการพัฒนาครูผู้สอนระดับปฐมวัยในการจัดทำหลักสูตร และใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย
2. จัดหลักสูตรฝึกอบรมและพัฒนาความรู้ความเข้าใจ อย่างต่อเนื่อง
3. หน่วยงานระดับบน เช่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ต้องกำหนดแผนพัฒนาเป้าหมาย นโยบาย ในการติดตามผลการปฏิบัติงานอย่างชัดเจน
4. สร้างความตระหนักให้กับผู้บริหาร ซึ่งให้เห็นความสำคัญของการจัดทำหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย

5. ประชาสัมพันธ์การใช้แนวและแผนการจัดประสบการณ์กับผู้ปกครองและชุมชน
6. เชิญชวนให้ชุมชนเห็นความสำคัญในการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย

2.2 รูปแบบการบริหารงานวิชาการระดับปฐมวัย ด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ดำเนินการ ดังนี้

1. ประสานกับชุมชนเพื่อขอบประมาณในการจ้างครูที่มีวุฒิการศึกษาปฐมวัย
2. การจัดครูเข้าสอนระดับปฐมวัย ควรจัดครูที่มีความรับผิดชอบ มีจิตใจอ่อนโยน
3. จัดหลักสูตรระยะสั้น ในการอบรมให้ความรู้ครูผู้สอนระดับปฐมวัย ตามสภาพความต้องการจำเป็น
4. สร้างเครือข่ายการเรียนรู้ร่วมกันของครูผู้สอนระดับปฐมวัย
5. หน่วยงานระดับบน ให้คำแนะนำโรงเรียนในการจัดทำแผนการจัดประสบการณ์ โดยการศึกษาข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียน เพื่อปรับปรุงหรือพัฒนาแผนการจัดประสบการณ์ให้สอดคล้องกับโรงเรียนและชุมชน
6. ประสานท้องถิ่นและชุมชนในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในชุมชน
7. จัดสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกห้องเรียนให้เอื้อต่อการจัดกิจกรรมตามแผนการจัดประสบการณ์

- ## 2.3 รูปแบบการบริหารงานวิชาการระดับปฐมวัย ด้านสื่อการเรียนการสอน ดำเนินการ ดังนี้
1. จัดอบรมครูผู้สอนระดับปฐมวัย เกี่ยวกับการจัดทำนวัตกรรมใหม่ ๆ เพื่อใช้เป็นสื่อการเรียนการสอน
 2. แนะนำครูผู้สอนระดับปฐมวัย ให้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแผนการจัดประสบการณ์
 3. สำรวจแหล่งทรัพยากรทางวิชาการ เพื่อนำทรัพยากรในท้องถิ่น และวัสดุที่เหลือใช้มาผลิตสื่อ

4. พัฒนาคู่มือสอนระดับปฐมวัยในเรื่องของการผลิตสื่อ ใช้สื่อ อย่างต่อเนื่อง และเน้นการใช้ประโยชน์ได้จริง
5. สำรวจความต้องการวัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน
6. ส่งเสริมให้ครูผู้สอนระดับปฐมวัยศึกษาดูงาน และดูการสาธิตการใช้และผลิตสื่อจากแหล่งความรู้ต่าง ๆ
7. จัดตั้งศูนย์สื่อการเรียนการสอนของโรงเรียนและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
8. จัดประชุม ชี้แจง ให้ครูผู้สอนระดับปฐมวัยเห็นความสำคัญของการใช้สื่อในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

2.4 รูปแบบการบริหารงานวิชาการระดับปฐมวัย ด้านวัดและประเมินพัฒนาการ
ดำเนินการ ดังนี้

1. จัดหาคู่มือหรือเอกสารเกี่ยวกับการวัดและประเมินพัฒนาการ
2. ส่งเสริมให้ครูผู้สอนระดับปฐมวัย สามารถใช้วิธีการวัดและประเมินพัฒนาการเด็กได้ถูกต้องและเหมาะสม
3. จัดทำแหล่งข้อมูลในการศึกษา ค้นคว้า ด้านวัดและประเมินพัฒนาการของสำนักงานเขตพื้นที่
4. สร้างเครือข่ายการวัดและประเมินพัฒนาการ ระดับกลุ่มโรงเรียน
5. กำกับ ติดตาม การนำผลการวัดและประเมินไปปรับปรุงการจัด
ประสบการณ์

- 2.5 รูปแบบการบริหารงานวิชาการระดับปฐมวัย ด้านการนิเทศภายใน ดำเนินการ ดังนี้
1. จัดระบบการนิเทศภายใน อย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ โดยทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการวางแผนและดำเนินการนิเทศภายใน
 2. พัฒนาระบบการนิเทศภายในอย่างต่อเนื่อง
 3. จัดเครือข่ายการนิเทศภายในกลุ่มโรงเรียน
 4. จัดทำเครื่องมือ การนิเทศภายใน ที่สอดคล้องกับการประเมินของ สมศ.
 5. แนะนำให้ครูนิเทศตนเอง โดยค้นคว้าจากแหล่งความรู้และทาง Website ต่าง ๆ

อภิปรายผล

ขั้นตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการระดับปฐมวัยของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 3 มีประเด็นการอภิปรายดังนี้

1. โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 3 มีปัญหาเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการระดับปฐมวัยในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งมีสาเหตุส่วนใหญ่มาจากผู้บริหาร

ไม่ให้ความสำคัญในการจัดทำหลักสูตร ชุมชนขาดความรู้ ความเข้าใจในการพัฒนาหลักสูตร ครูไม่ให้ความสำคัญต่อปัญหาที่พบ ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนไม่ตรงตามแผนการจัดประสบการณ์ ครูไม่ตระหนักถึงความสำคัญของการวัดและประเมินพัฒนาการ ซึ่งสอดคล้องกับ ฉัชชา ศรีวิชัยรัตน์ (2549) ในด้านงานหลักสูตรและการบริหารหลักสูตรมีการนำแนวและแผนการจัดประสบการณ์มาปรับปรุงหรือพัฒนาเพื่อนำไปใช้ โดยปรับเนื้อหาและกิจกรรมให้เข้ากับโรงเรียนและชุมชน ด้านการเรียนการสอนงานวัดคู่ประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอนจุดเน้นของกิจกรรม คือจัดให้สอดคล้องกับพัฒนาการของเด็กลักษณะเน้นในตัวเด็กคือ การช่วยเหลือตนเอง ความมีระเบียบและความรับผิดชอบ มีการจัดมุมเล่น มุมหนังสือไว้ในห้องเรียน โรงเรียนส่วนใหญ่ส่งครูอบรมศึกษาดูงานเกี่ยวกับสื่อ และให้ครูผลิตสื่อการสอนด้วยตนเอง มีการติดตามประเมินผลโดยการสังเกตการสอนในชั้นเรียน และสอดคล้องกับ เกรียงศักดิ์ เรืองศรี (2544) ในเรื่องผู้บริหารโรงเรียนและครูได้จัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยคำนึงถึงบรรยากาศในการเรียนรู้ ความสะอาด ความปลอดภัย และความพร้อมของอาคารสถานที่ สำหรับการจัดและพัฒนาบุคลากร มีการเตรียมบุคลากร โดยผู้บริหารโรงเรียนได้พิจารณาจัดครูที่มีประสบการณ์ในการสอนระดับก่อนประถมศึกษาเข้าสอน นอกจากนี้ ยังได้ส่งครูเข้ารับการฝึกอบรมและศึกษาดูงานนอกสถานที่เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ครูวางแผนและจัดเตรียมกิจกรรมเหมาะสมกับวัยของเด็ก และสอดคล้องกับตารางกิจกรรมประจำวันเพื่อพัฒนาเด็กทุกด้าน ทำให้ผู้บริหารโรงเรียนได้ดำเนินการนิเทศภายในและติดตามผล ตลอดจนให้คำปรึกษาเกี่ยวกับปัญหาต่าง ๆ ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ปัญหาการจัดการเรียนการสอนที่พบคือ โรงเรียนขาดงบประมาณในการสนับสนุนเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ขาดบุคลากรที่จบวุฒิการศึกษาปฐมวัย ครูไม่สามารถจัดกิจกรรมได้ครบตามตารางกิจกรรมประจำวัน และการนิเทศการสอนยังทำได้น้อยครั้งและไม่ต่อเนื่อง

2. ด้านหลักสูตรและการบริหารหลักสูตร พบว่าโดยภาพรวมมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลางในเรื่องการประชาสัมพันธ์หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยแก่บุคคลที่เกี่ยวข้องยังไม่สามารถดำเนินการได้อย่างทั่วถึง การสรุปและรายงานผลการใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย และความร่วมมือของชุมชนในการพัฒนาหลักสูตรให้เหมาะสมสอดคล้องกับท้องถิ่น ซึ่งมีสาเหตุมาจาก ผู้บริหารไม่มีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตร ผู้บริหารไม่ให้ความสำคัญในการจัดทำหลักสูตร ขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดทำหลักสูตร ชุมชนขาดความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาหลักสูตร สอดคล้องกับ ขบา พันธุ์ศักดิ์ (2541) ในเรื่องโรงเรียนส่วนใหญ่ใช้แนวการจัดประสบการณ์อนุบาล 3 ขวบ ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติเป็นแนวทางดำเนินงาน โดยมีเป้าหมายเพื่อตอบสนองความต้องการของชุมชน และส่งเสริมพัฒนาการเด็กวัยนี้ทั้ง 4 ด้าน ผู้บริหารและครูผู้สอนมีวิธีการเตรียมตัวเพื่อใช้หลักสูตรดังกล่าวด้วยการเข้ารับการอบรม และเตรียมผู้ปกครองเพื่อให้มีความเข้าใจในการใช้หลักสูตรด้วยการ

ปฐมนิเทศ ผู้บริหารเป็นผู้รับผิดชอบการจัดบริการเอกสารและสื่อการเรียนการสอน ผู้บริหารจะประเมินผล การใช้หลักสูตรภาคเรียนละ 1 ครั้ง โดยการสังเกตการสอน ตรวจสอบเอกสารประกอบการชั้นเรียน และเป็นผู้ นิเทศการสอนตามความเหมาะสม ประชาสัมพันธ์การใช้หลักสูตรโดยการประชุมครู ประชุมผู้ปกครอง ผู้ที่ทำหน้าที่พัฒนาหลักสูตร คือ ครู โดยการเลือกประสบการณ์ให้สอดคล้องกับความต้องการและ ความจำเป็นของท้องถิ่น สอดคล้องกับงานวิจัยของ อภิสมัย วุฒิพรพงษ์ (2540) ในเรื่องงาน หลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ มีการนำแนวและผลการจัดประสบการณ์มาปรับปรุงหรือพัฒนา ก่อนนำไปใช้โดยปรับเนื้อหาและกิจกรรมให้เข้ากับโรงเรียนและชุมชน งานการเรียนการสอน จุดเน้น การจัดกิจกรรมคือจัดให้สอดคล้องกับพัฒนาการของเด็ก ยึดเด็กเป็นศูนย์กลาง แต่ครูส่วนใหญ่ยังขาด ทักษะในการปรับหลักสูตรให้สอดคล้องกับท้องถิ่น เพราะยังยึดติดกับแนวการจัดประสบการณ์เดิม ๆ ที่ได้กำหนดมาให้อย่างตายตัว และสอดคล้องกับงานวิจัยของ จูไรพร เสนาะ (2545) ในเรื่อง การ ใช้หลักสูตร ครูชั้นอนุบาลส่วนใหญ่ใช้แนวการจัดประสบการณ์ของสำนักบริหารการศึกษาท้องถิ่น ร่วมกับหลักสูตรก่อนประถมศึกษา พ.ศ. 2540 มีส่วนร่วมในการวางแผนใช้หลักสูตรโดยเป็นผู้ให้ ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและมีการพัฒนาหลักสูตร โดยจัดกิจกรรมให้สอดคล้อง กับสภาพของเด็กและสภาพของแต่ละท้องถิ่น สอดคล้องกับงานวิจัยของแชปแมนและเบิร์ชฟีลด์ (Chapman and Burchfield, 1992) เรื่องความเชื่อของผู้บริหารโรงเรียนเกี่ยวกับบทบาทของพวกเขาใน การปรับปรุงและพัฒนาการแสดงออกในเชิงวิชาการของนักเรียน พบว่าผู้บริหารเหล่านั้นมีความเชื่อว่า กิจกรรม 3 ประการ ได้แก่ ความรับผิดชอบต่อการติดตามและนิเทศการสอนการจัดการในโรงเรียนและมี ความสัมพันธ์กับชุมชนต่าง ๆ มีผลต่อการปรับปรุงและพัฒนาการแสดงออกของนักเรียนในเชิงวิชาการและ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ดร.ฉวี ทองสร้าง (2548) ในเรื่องการใช้หลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยที่ สำคัญ คือ เขตพื้นที่การศึกษาพัทลุงควรมีการนิเทศ ติดตามผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษาภาคเรียน ละ 1 ครั้ง ครูผู้สอนควรจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ตรงตามหลักสูตรสถานศึกษา

3. ด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ พบว่าโดยภาพรวมมีปัญหาในระดับปานกลาง ในเรื่อง โรงเรียนไม่สามารถจัดครูปฐมวัยที่มีวุฒิตรงสาขาเข้าสอนได้ ขาดการทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาการ เรียนรู้ และการใช้แหล่งเรียนรู้ภายนอกและภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งมีสาเหตุมาจากโรงเรียนขาดครูที่มี วุฒิการศึกษาด้านปฐมวัย การพัฒนาครูไม่ต่อเนื่อง สอดคล้องกับงานวิจัยของ นุดอนงค์ ทัดบัวขำ (2540) ในเรื่องครูมีการวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหา โดยจัด กิจกรรมในหน่วยการเรียนรู้ที่มีเนื้อหาหรือวัตถุประสงค์ที่สัมพันธ์ หรือนำเนื้อหาปัญหาวิธีการปฏิบัติ คือ เลือกสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริงมาใช้เป็นสถานการณ์ตัวอย่างให้เด็กร่วมอภิปรายและสรุปวิธีการ แก้ปัญหา ช่วงเวลาที่จัดกิจกรรมฝึกแก้ปัญหามากที่สุดคือช่วงกิจกรรมในวงกลม สอดคล้องกับงานวิจัย ของเกรียงศักดิ์ เรืองศรี (2544) ในเรื่องปัญหาการจัดการเรียนการสอนที่พบคือ โรงเรียนขาดงบประมาณ

ในการสนับสนุนเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ขาดบุคลากรที่จบวุฒิการศึกษาปฐมวัย ครูไม่สามารถจัดกิจกรรมได้ครบตามตารางกิจกรรมประจำวัน และการนิเทศการสอนยังทำได้น้อยครั้งและไม่ต่อเนื่อง สอดคล้องกับงานวิจัยของ จูไรพร เสนาะ (2545) ในเรื่อง ด้านการจัดสภาพการณ์และสภาพแวดล้อมที่สนับสนุนการเรียนการสอน มีการจัดเตรียมและพัฒนาบุคลากร โดยจัดครูเข้าสอนพิจารณาจากวุฒิทางการศึกษา การพัฒนาบุคลากรโดยให้เข้ารับการอบรมสัมมนา และสอดคล้องกับงานวิจัยของอภิสมัย วุฒิพรพงษ์ (2540) พบว่า มีการนำแนวและแผนการจัดประสบการณ์มาปรับปรุงหรือพัฒนาเพื่อนำไปใช้โดยปรับเนื้อหาและกิจกรรมให้เข้ากับโรงเรียนและชุมชน งานการเรียนการสอน จุดเน้นการจัดกิจกรรมคือจัดให้สอดคล้องกับพัฒนาการของเด็ก ยึดเด็กเป็นศูนย์กลาง จัดครูเข้าสอนตามวิชาเอกและโท การศึกษาปฐมวัย ติดตามและประเมินผลการจัดกิจกรรม โดยการแยกชั้นเรียนและตรวจบันทึกการสอน

การทำวิจัยในชั้นเรียนเป็นเรื่องใหม่ที่ครูยังขาดทักษะในการทำวิจัยทั้งนี้ เนื่องจากครูกลัวผิดพลาด ไม่ทราบระเบียบวิธีการวิจัย ซึ่งทำให้ไม่สามารถทำวิจัยในชั้นเรียนได้

4. ด้านสื่อการเรียนการสอน พบว่าโดยภาพรวมมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลางในเรื่อง การใช้เทคโนโลยีทันสมัยและการพัฒนานวัตกรรมในการจัดประสบการณ์ การประเมินผลการใช้สื่อการเรียนการสอน และการจัดหาสื่อการเรียนการสอนที่มีคุณภาพและทันสมัย ซึ่งมีสาเหตุมาจากครูขาดความรู้ความเข้าใจในการเลือกใช้สื่อการเรียนการสอน ครูไม่ให้ความสำคัญในการใช้สื่อการเรียนการสอน ครูไม่เห็นคุณค่าของนวัตกรรม สอดคล้องกับ อภิสมัย วุฒิพรพงษ์ (2540) ซึ่งพบว่างานวัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน มีการสำรวจความต้องการของครูส่วนใหญ่เก็บสื่อของปฐมวัยไว้ในห้องเรียน และติดตามการใช้สื่อโดยสังเกตการใช้สื่อ สภาพของสื่อและการเพิ่มจำนวนสื่อในชั้นเรียน สื่อที่ใช้มากที่สุดคือ บล็อก เกมการศึกษาและหนังสือการวัดผลและประเมินผล จัดให้มีเอกสารคู่มือ อุปกรณ์และเครื่องมือที่จำเป็นในการวัดและประเมินพัฒนาการเด็กอย่างเพียงพอวิธีที่ใช้มากที่สุด คือการสังเกตและผู้บริหารกำกับติดตามโดยการสังเกตพฤติกรรมการสอนของครู สำหรับห้องสมุดส่วนใหญ่จัดเป็นเอกเทศทุกโรงเรียนมีการจัดมุมหนังสือในห้องเรียน หนังสือที่มีเป็นส่วนใหญ่ คือหนังสือประกอบคำบรรยาย ส่วนห้องสมุดของเล่นมีการจัดเป็นบางโรงเรียน สอดคล้องกับ พัชนี สิทธิพลากุล (2543) ในเรื่องสื่อการเรียนการสอนที่ครูผู้สอนใช้อยู่ส่วนใหญ่มาจากสื่อการเรียนการสอนที่ซื้อด้วยเงินงบประมาณโรงเรียน และสื่อการเรียนการสอนที่ได้รับจากสำนักการศึกษา เป็นสื่อที่มีความเที่ยงตรงตามจุดประสงค์ในระดับมากและเห็นว่าสื่อการเรียนการสอนช่วยให้ผู้เรียนสนใจและตั้งใจเรียนมากขึ้น ครูผู้สอนเด็กระดับก่อนประถมศึกษา มีความต้องการด้านความรู้เกี่ยวกับการผลิตและการใช้สื่อการเรียนการสอนมีความต้องการในเรื่อง ความรู้ในการผลิตสื่อการเรียนการสอนราคาเขาและเศษวัสดุเหลือใช้ ส่วนด้านการปฏิบัติตามระบบการใช้สื่อการเรียนการสอนในเรื่อง

การเลือกใช้สื่อการเรียนการสอนมีความต้องการในเรื่อง เลือกสื่อที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา สำหรับความต้องการด้านการเตรียมการใช้สื่อการเรียนการสอนมีความต้องการในเรื่อง เรื่องศึกษาแผนการสอนก่อนการใช้ ส่วนความต้องการด้านประเมินผลการใช้ มีความต้องการในเรื่อง การสังเกตปฏิบัติการตอบสนองของผู้เรียนต่อการใช้สื่อการเรียนการสอน โรงเรียนและสำนักงานการศึกษาควรให้ความช่วยเหลือโรงเรียนด้านสื่อการเรียนการสอน ส่วนข้อเสนอแนะแนวทางการปรับปรุงการดำเนินงาน การบริหาร ด้านความรู้/ทักษะต้องการให้ปรับปรุงในเรื่อง สาธิตวิธีใช้สื่อการเรียนการสอนต้องการให้ปรับปรุงในเรื่อง ส่งเสริมให้ครูใช้สื่อการเรียนการสอนในทุกโอกาสที่กระทำได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ แสงจันทร์ อุไรมาลย์ (2544) พบว่าโรงเรียนส่วนใหญ่มีความขาดแคลนสื่อการเรียนการสอน เนื่องจากขาดงบประมาณในการจัดซื้อ และขาดความรู้ในการใช้สื่อที่เหมาะสมกับพัฒนาการเด็ก ซึ่งครูต้องเสียค่าใช้จ่ายประมาณของตนเองในการจัดหาสื่อการเรียนการสอน และการขอรับบริจาคจากชุมชน

5. ด้านการวัดและประเมินพัฒนาการ พบว่าโดยภาพรวมมีปัญหาในระดับปานกลาง ในเรื่องความพอเพียงของเครื่องมือในการประเมิน ความหลากหลายของเครื่องมือ และความพอเพียงในการฝึกอบรมด้านการวัดและประเมินพัฒนาการ ซึ่งมีสาเหตุมาจากครูไม่นำผลการวัดและประเมินพัฒนาการมาใช้ปรับปรุงการจัดประสบการณ์ ครูขาดเครื่องมือและวิธีการในการวัดและประเมินพัฒนาการ ครูไม่ตระหนักถึงความสำคัญของการวัดและประเมินพัฒนาการ สอดคล้องกับงานวิจัยของ โสภิตา จิตต์ใจนำ (2541) ได้วิจัยเรื่องการพัฒนากระบวนการประเมินพัฒนาการของนักเรียนในระดับอนุบาลศึกษาโดยใช้แฟ้มผลงาน ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ระบบการประเมินพัฒนาการของนักเรียนระดับอนุบาลศึกษาโดยใช้แฟ้มผลงานสามารถนำไปปฏิบัติในกระบวนการเรียนการสอนปกติ สารสนเทศการประเมินที่ได้จากแฟ้มผลงานมีประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเองของนักเรียน และการปรับปรุงการสอนของครูตลอดจนเป็นสื่อสร้างความร่วมมือระหว่างบ้านและโรงเรียน ผลการประเมินที่ได้จากการใช้ระบบประเมินโดยใช้แฟ้มผลงานที่พัฒนาขึ้นมีคุณภาพทั้งในด้านความตรงและความเที่ยง

การวัดและประเมินพัฒนาการ ซึ่งเป็นเรื่องจำเป็นที่ต้องดำเนินการเพราะทำให้ทราบว่าเด็กแต่ละคนมีความเข้าใจเพียงใดและสามารถที่จะนำมาใช้ปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนให้ลงสู่ตัวเด็กอย่างแท้จริง

6. ด้านการนิเทศภายใน พบว่าโดยภาพรวมมีปัญหาในระดับปานกลาง ในเรื่องวิธีการนิเทศที่หลากหลาย ความพอเพียงของกิจกรรม สื่อ เครื่องมือในการนิเทศ และการนำผลการนิเทศมาปรับปรุงการจัดการเรียนการสอน ซึ่งมีสาเหตุมาจากผู้บริหาร โรงเรียนไม่มีแผนการนิเทศ กำกับ ติดตาม ขาดเครื่องมือการนิเทศ กำกับ ติดตาม ครูไม่ให้ความสำคัญเรื่องการนิเทศภายใน ขาดการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบ สอดคล้องกับสร้อยศรี จันทรวงศ์ (2543) ในเรื่องยุทธศาสตร์ของการนิเทศการศึกษาปฐมวัย โดยสร้างศูนย์โปรแกรมวิชาการส่งเสริมครูให้มีขวัญ และกำลังใจทำงาน เพื่อพัฒนาคุณภาพ

การศึกษา ส่วนวิธีการนำยุทธศาสตร์ไปใช้ในการจัดการศึกษา ควรมีบุคลากรที่นิเทศการศึกษา ประกอบด้วยศึกษานิเทศก์ ผู้บริหาร ครู โดยใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย อาทิ คอมพิวเตอร์ ด้านรูปแบบการนิเทศการศึกษาปฐมวัย จะต้องปฏิบัติการบูรณาการนิเทศ ซึ่งเป็นการนิเทศ 100 % และการทำรูปแบบการนิเทศไปใช้เป็นการนิเทศแบบพาทำ คือ ร่วมคิด ร่วมทำ นำส่งเสริม สนับสนุน และชื่นชมยินดี สร้างสื่อ นิเทศทางไกล เน้นการทดลองใช้เครื่องมือ ส่งเสริมการใช้อินเทอร์เน็ต ด้านการกำหนดเกณฑ์มาตรฐานการนิเทศการศึกษาปฐมวัย มีผลด้านการประกันคุณภาพเพื่อพัฒนาระบบโครงสร้างขององค์กรมีคุณภาพ สร้างโรงเรียนเครือข่าย มีวิทยากรซึ่งมีความรู้ เปลี่ยนแปลงระบบสารสนเทศ จัดกิจกรรมการเรียนการสอน เน้นเด็กเป็นสำคัญ และพัฒนาผู้บริหาร/ศึกษานิเทศก์/ครู และกรรมการโรงเรียนให้เป็นผู้นำมืออาชีพ ส่วนนำการนิเทศการศึกษาปฐมวัยสู่เกณฑ์มาตรฐาน มีการวางแผน วิเคราะห์งานร่วมกันทุกฝ่าย ปฏิบัติตามแผนตามบทบาทของผู้นิเทศ ผู้รับการนิเทศและผู้สนับสนุนการนิเทศ เป็นการสร้างขวัญ กำลังใจ และเป็นการตรวจสอบติดตามประเมินผล ด้านบทบาทของชุมชนที่มีส่วนในการจัดการศึกษาปฐมวัย ควรสนับสนุนด้านงบประมาณ สถานที่ วัสดุอุปกรณ์ และอื่น ๆ ช่วยเหลือ แนะนำ ร่วมคิด ร่วมทำ และสละเวลาแรงงาน เพื่อร่วมให้ และใช้ข้อมูล กำหนดเป้าหมาย จัดทำแผนพัฒนาการศึกษา ส่วนผลที่ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาปฐมวัย ทำให้การดำเนินงานมีองค์กรหลายหน่วยงานมาช่วย ให้การนิเทศประสบผลสำเร็จ สร้างสัมพันธภาพระหว่างโรงเรียนกับชุมชน มีการติดตามดูแลด้านการประเมินผลให้เป็นไปตามนโยบายของรัฐ สอดคล้องกับ ชูลิต แก้วบุตรดี (2542) ได้วิจัยเรื่องการศึกษา กระบวนการนิเทศงานวิชาการระดับก่อนประถมศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ตามกระบวนการนิเทศภายใน 5 ด้าน คือ การวางแผนการนิเทศ การสร้างความเข้าใจก่อนการนิเทศการปฏิบัติงานนิเทศ การสร้างขวัญและกำลังใจ การประเมินผลการนิเทศ พบว่า 1) ข้าราชการครู โดยส่วนรวมและครูผู้สอนเห็นว่ามีการดำเนินการตามกระบวนการนิเทศงานวิชาการระดับก่อนประถมศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ โดยภาพรวมและเป็นรายด้านอยู่ในระดับปานกลางยกเว้น ข้าราชการครู โดยส่วนรวมเห็นว่า มีการดำเนินการอยู่ในระดับมาก 2 ด้าน คือ ด้านการวางแผนการนิเทศและด้านการสร้างขวัญและกำลังใจแต่ผู้บริหารเห็นว่า มีการดำเนินการตามกระบวนการนิเทศงานวิชาการ โดยภาพรวมและเป็นรายด้านทั้ง 5 ด้านอยู่ในระดับมาก 2) ข้าราชการครูมีปัญหาการดำเนินงานตามกระบวนการนิเทศงานวิชาการเป็นรายข้อที่สำคัญ ได้แก่ แผนงานนิเทศไม่สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของโรงเรียนและครูผู้สอน การประชาสัมพันธ์สร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศงานวิชาการแก่บุคลากรขาดความต่อเนื่อง การปฏิบัติงานขาดความต่อเนื่องและไม่เป็นไปตามกำหนดระยะเวลาในแผนกิจกรรม การจัดกิจกรรมพัฒนาขวัญกำลังใจในการดำเนินงานการนิเทศมี

รูปแบบไม่หลากหลาย และขาดเครื่องมือในการติดตามและประเมินผลการนิเทศงานวิชาการที่ได้มาตรฐานและครอบคลุมภาระงานการนิเทศงานวิชาการ

งานนิเทศภายในเป็นเรื่องที่จำเป็นในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน และเป็นปัญหาใหญ่ของการจัดการศึกษา เนื่องจากโรงเรียนส่วนใหญ่ไม่ให้ความสำคัญกับงานนิเทศภายใน จึงจำเป็นต้องแก้ไขอย่างเร่งด่วน

ขั้นตอนที่ 2 จากผลการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม เพื่อนำเสนอรูปแบบการบริหารงานวิชาการระดับปฐมวัยของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา นครสวรรค์ เขต 3 มีประเด็นการอภิปราย ดังนี้

1. รูปแบบการบริหารงานวิชาการระดับปฐมวัย ด้านหลักสูตรและการบริหารหลักสูตร คือ ดำเนินการพัฒนาครูผู้สอนระดับปฐมวัยในการจัดทำหลักสูตร และใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย จัดหลักสูตรฝึกอบรมและพัฒนาความรู้ความเข้าใจอย่างต่อเนื่อง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ต้องกำหนดแผนพัฒนา เป้าหมาย นโยบาย ในการติดตามผลการปฏิบัติงานอย่างชัดเจน สร้างความตระหนักให้กับผู้บริหารซึ่งให้ความสำคัญของการจัดทำหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย ประชาสัมพันธ์การใช้แนวและแผนการจัดประสบการณ์กับผู้ปกครองและชุมชน เชิญชวนให้ชุมชนเห็นความสำคัญในการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สอดคล้องกับ ชบา พันธุ์ศักดิ์ (2541) ในเรื่องผู้บริหารและครูผู้สอนมีวิธีการเตรียมตัวเพื่อใช้หลักสูตร ด้วยการเข้ารับการอบรม และเตรียมผู้ปกครองเพื่อให้ความเข้าใจในการใช้หลักสูตรด้วยการปฐมนิเทศ ผู้บริหารเป็นผู้รับผิดชอบการจัดบริการเอกสาร และสื่อการเรียนการสอน ผู้บริหารจะประเมินผลการใช้หลักสูตรภาคเรียนละ 1 ครั้ง โดยการสังเกตการณ์สอน ตรวจสอบเอกสารธุรการชั้นเรียน และเป็นผู้นิเทศการสอนตามความเหมาะสม ประชาสัมพันธ์การใช้หลักสูตรโดยการประชุมครู ประชุมผู้ปกครอง ผู้ที่ทำหน้าที่พัฒนาหลักสูตร โดยการเลือกประสบการณ์ให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น สอดคล้องกับ ดร.ณิ ทองสร้าง (2548) ในเรื่องการใช้หลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยที่สำคัญ คือ เขตพื้นที่การศึกษาพัทลุงควรมีการนิเทศ ติดตามผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษาภาคเรียนละ 1 ครั้ง ครูผู้สอนควรจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ตรงตามหลักสูตรสถานศึกษา

2. รูปแบบการบริหารงานวิชาการระดับปฐมวัย ด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ คือ ประสานกับชุมชนเพื่อของบประมาณในการจ้างครูที่มีวุฒิการศึกษาปฐมวัย การจัดครูเข้าสอนระดับปฐมวัย ควรจัดครูที่มีความรับผิดชอบ มีจิตใจอ่อนโยน จัดหลักสูตรระยะสั้น ในการอบรมให้ความรู้ครูผู้สอนระดับปฐมวัย ตามสภาพความต้องการจำเป็น สร้างเครือข่ายการเรียนรู้ร่วมกันของครูผู้สอนระดับปฐมวัย หน่วยงานระดับบน ให้คำแนะนำโรงเรียนในการจัดทำแผนการจัดประสบการณ์ โดยการศึกษาข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียน เพื่อปรับปรุงหรือพัฒนาแผนการจัดประสบการณ์ให้สอดคล้อง

กับโรงเรียนและชุมชน ประสานท้องถิ่นและชุมชนในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในชุมชนจัดสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกห้องเรียนให้เอื้อต่อการจัดกิจกรรมตามแผนการจัดประสบการณ์ สอดคล้องกับ จูไร เสนาะ (2545) ในเรื่องการจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับสภาพของเด็กและสภาพของท้องถิ่น ด้านการจัดสภาพการณ์และสภาพแวดล้อมที่สนับสนุนการเรียนการสอน มีการจัดเตรียมและพัฒนาบุคลากร โดยจัดครูเข้าสอนพิจารณาจากวุฒิทางการศึกษา การพัฒนาบุคลากรโดยให้เข้ารับการอบรมสัมมนา สอดคล้องกับ เกรียงศักดิ์ เรืองศรี (2544) ในเรื่องผู้บริหารโรงเรียนและครูได้จัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยคำนึงถึงบรรยากาศในการเรียนรู้ ความสะอาด ความปลอดภัย และความพร้อมของอาคารสถานที่ สำหรับการจัดและพัฒนาบุคลากร มีการเตรียมบุคลากร โดยผู้บริหารโรงเรียนได้พิจารณาจัดครูที่มีประสบการณ์ในการสอนระดับก่อนประถมศึกษาเข้าสอน นอกจากนี้ ยังได้ส่งครูเข้ารับการฝึกอบรมและศึกษาดูงานนอกสถานที่เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ครูวางแผนและจัดเตรียมกิจกรรมเหมาะสมกับวัยของเด็ก

3. รูปแบบการบริหารงานวิชาการระดับปฐมวัย ด้านสื่อการเรียนการสอน คือ จัดอบรมครูผู้สอนระดับปฐมวัย เกี่ยวกับการจัดทำนวัตกรรมใหม่ ๆ เพื่อใช้เป็นสื่อการเรียนการสอน แนะนำครูผู้สอนระดับปฐมวัย ให้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแผนการจัดประสบการณ์ สำรวจแหล่งทรัพยากรทางวิชาการ เพื่อนำทรัพยากรในท้องถิ่น และวัสดุที่เหลือใช้มาผลิตสื่อ พัฒนาครูผู้สอนระดับปฐมวัยในเรื่องของการผลิตสื่อ ใช้สื่อ อย่างต่อเนื่องและเน้นการใช้ประโยชน์ได้จริง สำรวจความต้องการวัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน ส่งเสริมให้ครูผู้สอนระดับปฐมวัยศึกษาดูงาน และดูการสาธิตการใช้และผลิตสื่อจากแหล่งความรู้ต่าง ๆ จัดตั้งศูนย์สื่อการเรียนการสอนของโรงเรียนและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จัดประชุมชี้แจง ให้ครูผู้สอนระดับปฐมวัยเห็นความสำคัญของการใช้สื่อในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน สอดคล้องกับ พงษ์ณี สิทธิพลากุล (2543) ในเรื่องสื่อการเรียนการสอนช่วยทำให้ผู้เรียนสนใจและตั้งใจเรียนมากขึ้น ครูผู้สอนเด็กระดับก่อนประถมศึกษา มีความต้องการด้านความรู้เกี่ยวกับการผลิตและการใช้สื่อการเรียนการสอนมีความต้องการในเรื่อง ความรู้ในการผลิตสื่อการเรียนการสอนราคาเบาและเศษวัสดุเหลือใช้ ส่วนด้านการปฏิบัติตามระบบการใช้สื่อการเรียนการสอนในเรื่องการเลือกใช้สื่อการเรียนการสอนมีความต้องการในเรื่อง เลือกสื่อที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา สำหรับความต้องการด้านการเตรียมการใช้สื่อการเรียนการสอนมีความต้องการในเรื่องศึกษาแผนการสอนก่อนการใช้ โรงเรียนควรให้ความช่วยเหลือโรงเรียนด้านสื่อการเรียนการสอน ต้องการให้ปรับปรุงในเรื่องสาธิตวิธีใช้สื่อการเรียนการสอนต้องการให้ปรับปรุงในเรื่อง ส่งเสริมให้ครูใช้สื่อการเรียนการสอนในทุกโอกาสที่กระทำได้ สอดคล้องกับ แสงจันทร์ อุไรมาลัย (2544) พบว่าโรงเรียนส่วนใหญ่มีความขาดแคลนสื่อการเรียนการสอน เนื่องจากขาดงบประมาณในการ

จัดซื้อ และขาดความรู้ในการใช้สื่อที่เหมาะสมกับพัฒนาการเด็ก ซึ่งครูต้องเสียสละใช้งบประมาณของตนเองในการจัดหาสื่อการเรียนการสอน และการขอรับบริจาคจากชุมชน

4. รูปแบบการบริหารงานวิชาการระดับปฐมวัย ด้านวัดและประเมินพัฒนาการ คือ จัดทำคู่มือหรือเอกสารเกี่ยวกับการวัดและประเมินพัฒนาการ ส่งเสริมให้ครูผู้สอนระดับปฐมวัย สามารถใช้วิธีการวัดและประเมินพัฒนาการเด็กได้ถูกต้องและเหมาะสม จัดทำแหล่งข้อมูลในการศึกษา ค้นคว้า ด้านวัดและประเมินพัฒนาการของสำนักงานเขตพื้นที่ สร้างเครือข่ายการวัดและประเมินพัฒนาการ ระดับกลุ่มโรงเรียน กำกับ ติดตาม การนำผลการวัดและประเมินไปปรับปรุงการจัดประสบการณ์ สอดคล้องกับ โสภิตา จิตต์ใจฉ่ำ (2541) ในเรื่อง ระบบการประเมินพัฒนาการของนักเรียนระดับอนุบาลศึกษาโดยใช้เพิ่มผลงานสามารถนำไปปฏิบัติในกระบวนการเรียนการสอนปกติ สารสนเทศการประเมินที่ได้จากเพิ่มผลงานมีประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเองของนักเรียน และการปรับปรุงการสอนของครูตลอดจนเป็นสื่อสร้างความร่วมมือระหว่างบ้านและโรงเรียน ผลการประเมินที่ได้จากการใช้ระบบประเมินโดยใช้เพิ่มผลงานที่พัฒนาขึ้นมีคุณภาพทั้งในด้านความตรงและความเที่ยง

5. รูปแบบการบริหารงานวิชาการระดับปฐมวัย ด้านการนิเทศภายใน คือ จัดระบบการนิเทศภายใน อย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ โดยทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการวางแผนและดำเนินการนิเทศภายใน พัฒนาระบบการนิเทศภายในอย่างต่อเนื่อง จัดเครือข่ายการนิเทศภายในกลุ่มโรงเรียน จัดทำเครื่องมือ การนิเทศภายใน ที่สอดคล้องกับการประเมินของ สมศ. แนะนำให้ครูนิเทศตนเอง โดยค้นคว้าจากแหล่งความรู้และทาง Website ต่าง ๆ สอดคล้องกับ กัญญาพร จันทร์ทวภาพ (2543) ในเรื่อง ควรมีบุคลากรที่นิเทศการศึกษา ประกอบด้วย ศึกษานิเทศก์ ผู้บริหาร ครู โดยใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย อาทิ คอมพิวเตอร์ ด้านรูปแบบการนิเทศการศึกษาปฐมวัย จะต้องปฏิบัติตามบูรณาการนิเทศ ซึ่งเป็นการนิเทศ 100 % และการทำรูปแบบการนิเทศไปใช้เป็นการนิเทศแบบพาทำ คือ ร่วมคิด ร่วมทำ นำ ส่งเสริม สนับสนุน และชื่นชมยินดี สร้างสื่อนิเทศทางไกล เน้นการทดลองใช้เครื่องมือ ส่งเสริมการใช้ อินเทอร์เน็ต ด้านการกำหนดเกณฑ์มาตรฐานการนิเทศการศึกษาปฐมวัย สร้างโรงเรียนเครือข่าย มีวิทยากรซึ่งมีความรู้ เปลี่ยนแปลงระบบสารสนเทศ จัดกิจกรรมการเรียนการสอน เน้นเด็กเป็นสำคัญ และพัฒนาผู้บริหาร/ศึกษานิเทศก์/ครู และกรรมการโรงเรียนให้เป็นผู้นำมีอาชีพ ส่วนนำการนิเทศการศึกษาปฐมวัยสู่เกณฑ์มาตรฐาน มีการวางแผน วิเคราะห์งานร่วมกันทุกฝ่าย ปฏิบัติตามแผนตามบทบาทของผู้นิเทศ ผู้รับการนิเทศและผู้สนับสนุนการนิเทศ เป็นการสร้างขวัญกำลังใจ และเป็นการตรวจสอบติดตาม ประเมินผล ด้านบทบาทของชุมชนที่มีส่วนในการจัดการศึกษาปฐมวัย ควรสนับสนุนด้านงบประมาณ สถานที่ วัสดุอุปกรณ์ และอื่น ๆ ช่วยเหลือ แนะนำ ร่วมคิด ร่วมทำ และสละเวลาแรงงาน เพื่อร่วมให้ และใช้ข้อมูล กำหนดเป้าหมาย จัดทำแผนพัฒนาการศึกษา ส่วนผลดีชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมการจัดการศึกษาปฐมวัย ทำให้การดำเนินงานมีองค์กรหลายหน่วยงานมาช่วยให้การนิเทศประสบผลสำเร็จ

สร้างสัมพันธภาพระหว่างโรงเรียนกับชุมชน มีการติดตามดูแลด้านการประเมินผลให้ขึ้นไปตามนโยบายของรัฐ สอดคล้องกับ ชูติต แก้วบุตรดี (2542) ในเรื่องกระบวนการนิเทศภายใน 5 ด้าน คือ การวางแผนการนิเทศ การสร้างความเข้าใจก่อนการนิเทศการปฏิบัติงานนิเทศ การสร้างขวัญและกำลังใจ การประเมินผลการนิเทศ พบว่า 1) ข้าราชการครูโดยส่วนรวมและครูผู้สอนเห็นว่าการดำเนินการตามกระบวนการนิเทศงานวิชาการระดับก่อนประถมศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ ข้าราชการครูโดยส่วนรวมเห็นว่าการดำเนินการอยู่ในระดับมาก 2 ด้าน คือด้านการวางแผนการนิเทศและด้านการสร้างขวัญและกำลังใจแต่ผู้บริหารเห็นว่า มีการดำเนินการตามกระบวนการนิเทศงานวิชาการ โดยภาพรวมและเป็นรายด้านทั้ง 5 ด้านอยู่ในระดับมาก 2) ข้าราชการครูมีปัญหาการดำเนินงานตามกระบวนการนิเทศงานวิชาการเป็นรายข้อที่สำคัญ ได้แก่ แผนงานนิเทศไม่สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของโรงเรียนและครูผู้สอน การประชาสัมพันธ์สร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศงานวิชาการแก่บุคลากรขาดความต่อเนื่อง การปฏิบัติงานขาดความต่อเนื่องและไม่เป็นไปตามกำหนดระยะเวลาในแผนกิจกรรม การจัดกิจกรรมพัฒนาขวัญกำลังใจในการดำเนินงานการนิเทศมีรูปแบบไม่หลากหลาย และขาดเครื่องมือในการติดตามและประเมินผลการนิเทศงานวิชาการที่ได้มาตรฐานและครอบคลุมภาระงานการนิเทศงานวิชาการ

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยเรื่องการนำเสนอรูปแบบการบริหารงานวิชาการระดับปฐมวัยของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 3 ผู้วิจัยขอเสนอแนะดังนี้

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

- 1.1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 3 ควรจัดอบรมบุคลากร เรื่องการบริหารงานวิชาการระดับปฐมวัยของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 3
- 1.2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 3 ควรสนับสนุนและส่งเสริมให้ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียนได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง
- 1.3 หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรนิเทศติดตามประสิทธิภาพและประสิทธิผลของผู้เรียนระดับปฐมวัย ว่ามีการพัฒนาขึ้นหรือไม่

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

- 2.1 ควรมีการวิจัยเรื่องรูปแบบการบริหารงานวิชาการระดับปฐมวัยของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอื่น ๆ
- 2.2 ควรมีการวิจัยเรื่องผลการใช้รูปแบบการบริหารงานวิชาการระดับปฐมวัยของโรงเรียนทุกสังกัดว่าผลเป็นอย่างไร